

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Молодий комунар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня 1939 р.

Субота, 30 травня 1987 року

№ 65 (3884).

Ціна 2 коп.

АНОНС

Читачі «Молодого комунара» вже звикли до спеціальних випусків газети. Щокварталу виходять вони під назвою «Думаємо. Боремося. Живемо». В лютому цього року побачив світ восьмиполосний номер, присвячений відвертій розмові про участь комсомолу в перебудові, думкам і прагненням молоді після січневого (1987 р.) Пленуму ЦК КПРС.

Сьогоднішній спецвипуск вперше за всі роки існування «Молодого комунара» виходить як чис-

то літературний номер. Останнім часом відродно поживалось літературне життя в області. Молодіжна газета не може стояти осторонь цієї важливої справи. Літературна слава нашого краю — зобов'язує.

Журналісти газети сподіваються почути думку читачів про доцільність виходу таких спецвипусків. Чекаємо поради щодо тематики, проблематики, періодичності, нових рубрик. Думаємо, що збагатиться і літературна пошта газети.

Щасливого плавання, літературний «МК»!

Літературно-публіцистичний спецвипуск

На порозі літа золотого.

Фотоколлаж В. ГРИВА.

ПРОБЛЕМИ І РОЗДУМИ

Ишло чергове засідання міської молодіжної літстудії «Сівач».

— А знаєте, Кіровоград свого часу був досить відомим культурним центром, — несподівано сказав хтось із молодих поетів. — Великі поетичні вечори, концерти відомих музикантів, театральні гастролі... Історія нашого міста багата на такі події...

І справді: культурна історія Кіровоградщини надзвичайно багата й цікава. Але, згадуючи минуле, думаємо про день нинішній. Традиції культури не обриваються, не повинні обриватися. Вся, що напрацьовано культурним досвідом за сімдесят років радянської історії, му- сить бути збережене і розвинене. Гордість за свій край, уболівання за все, що визна-

чає його теперішню і майбутню долю, — це природне, здорове почуття, з якого, мов із струмка річка, починається любов до Вітчизни.

Думаю, кожному кіровоградцю приносять радість успіхи нашої художньої самодіяльності, зокрема, відомих навіть за межами краї-

(Закінчення на 2-й стор.)

ПРОБЛЕМИ І РОЗДУМИ

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.).

ни танцювальних колективів. Не так давно святкувався 10-літній ювілей дитячого духового оркестру «Зміна» Палацу піонерів. Радісно, щасливе було свято. Для всіх.

Чим більше буде в області різних осередків культури, тим краще це для духовного клімату в цілому. Треба, щоб активніше формувалася така атмосфера, в якій стало б неможливим бездумне знесення чи руйнування якогось пам'ятника культури. Потрібна атмосфера, в якій би розчинялися, вивітрювалися обивательські настрої, споживацький підхід до мистецтва.

Кажуть, що про смаки не сперечаються. А дарма. Треба сперечатися і про смаки, адже хіба не насторожує хоч би той факт, що фільм «Покаєння», визнаний кінокритиками визначною подією в мистецтві, демонструвався в напівпорожніх залах наших кінотеатрів? Зате розважальний фільм «Нові амазонки» забезпечив кінопрокату виконання плану. Він і йшов значно довше, ніж «Покає-

ня», і додаткові сеанси було організовано...

Цей факт, як на мене, є тим лакмусовим папірцем, за яким можна судити про рівень смаків і потреб публіки (хай дозволено буде вжити саме це, колишє вельми поширене слово). Твори, які вимагають роботи розуму і серця, які змушують думати, а не «відпочивати», далеко не завжди успішно конкурують із зразками «масової культури».

Так, потрібні нові й нові осередки культури. Трохи більше двох років тому на Кіровоградщині створено обласну письменницьку організацію, хай і сьогодні ще й досить малочисельну. Головним для письменника, звісно, є створення книжок, які б «працювали», — тобто впливали на свідомість і душу читачів. Уже те, що роман М. Смоленчука «Білі бланкети», монографія Г. Клочка «Душа моя сонця наміряла», поетичні збірки Ю. Камінського й В. Гончаренка, видані останнім часом, досить швидко розійшлися, — відрадний факт. Як правило, цікаво проходять зустрічі наших літераторів з колгоспниками, учнями, студентами.

Але крім творчої роботи, ми думаємо також і про те, щоб привернути загальну увагу до тих проблем, у вирішенні яких має бути зацікавлений кожен. Скажімо, збереження пам'яток культури й історії. Це наше спільне багатство, і його доля повинна вирішуватися не у вузькоколіній обстановці, а в ході найширшого обговорення. Адже не секрет, що коли руйнується (сам чи після відповідного «вольового» рішення) пам'ятник минулого, то за це ніхто відповідальності не несе. Крайніх немає, і якщо допустити, що будинок по вул. Тобілевича, в якому жив наш знаменитий драматург, через якийсь час не витримає і завалиться (а це може статися, адже косметичний ремонт не є вирішенням справи), — то ніхто за це покарання не буде. Навпаки: дехто, мабуть, і зрадіє: клопотів стало менше. А це нас має хвилювати.

Ну, і, звичайно, письменницька організація не може не думати про поповнення своїх рядів. Нещодавно відбулися збори обласного літооб'єднання. Як мало серед їхніх учасників було справді молодих людей! Восени ми

проведемо (як і два роки тому) обласний семінар молодих літераторів, залучивши до його роботи школярів, студентів, робітничу молодь. Мабуть, є резон астановити навіть віковий ценз для запрошених на семінар. Скажімо, 25 років. Сподіваюся, що ми зможемо виявити обдарованих початківців передусім і школах міста й області. Добре, що літстудії В. Сиднін, П. Селецький, В. Бондар, А. Корінь, М. Суржук сьогодні готуються до відповідальних (можливо, що й книжкових!) дебютів. Але хто йде за ними? На це питання ще треба шукати відповіді.

Спілкуючись із учасниками зборів обласного літооб'єднання, я думав: скільки серед них нерезалізованих талантів, літературних доль, які не відбулися і вже чи й відбудуться... Все треба робити вчасно. Не варто втішатися становим задавненістю початківця. Велика мета і творча сміливість, тісний, органічний зв'язок із своїм часом, напружена робота, — тільки вони розвивають талант. Вся історія літератури свідчить про це.

Володимир ПАНЧЕНКО,
відповідальний секретар
Кіровоградської організації
Спілки письменників.

Літо... Ця найсонячніша, найрадісніша, найвеселіша пора року починається Міжнародним днем захисту дітей.

Гляньмо на ось цей знімок. Скільки дитячого ентузіазму, бадьорості в захоплених пісню хлопчиків і дівчаток! Скільки готові добра зробити вони для нашої Батьківщини, для нашої квітучої землі! Тож ще тісніше станьмо плечем до плеча, ще пильніше оберігаймо незаймане уже стільки років наше небо — захистімо дитинство наших дітей, майбутнє нашої планети!

Фото В. ГРИБА.

РОЗМОВА про наставництво в літературі — справа неважча. В усякому разі, саме на цьому зійшлися в своїх роздумах учасники «круглого столу «Молодого комунар» — члени міської молодіжної літературної студії «Сівач». Втім, йшлося не лише про саме наставництво, як було задумано; розмова сама собою перейшла на інші проблеми становлення молодих літераторів, викликала в обмін думками про завдання літературні взагалі. Втім, хай читач сам переноситься в тому, ознайомившись з коротким викладом цієї розмови.

В. БОНДАР, завідувач відділом листів і масової роботи «МК»: Ми зібралися сьогодні не для того, щоб одразу вирішити (або зобов'язати до цього) якісь інстанції чи вищестоящі органи) всі наші проблеми. Але вже те, що ми з таким бажанням зібралися на сьогоднішню розмову, свідчить про наявність отих самих невирішених проблем...

А. КУРГАНСЬКИЙ, вчитель: Мене одразу зацікавила запропонована тема—

яку говорила Аня, має бути, на мою думку, заснована на культурних традиціях землі, народу. Бо у нас виходить так: багаті літературні традиції краю існують окремо, а ми зі своїми прагненнями сказати своє слово — окремо. Не помічаю, щоб студії якось виражали своє прагнення краще осягнути саме українську літературу, зокрема — творчість наших земляків Юрія Яновського, Івана Микитенка.

А. БРАГІНСЬКА: Але не забуваймо

А що можна сказати про неформальні стосунки членів Спілки письменників з молодими — хоч би із приводу публікації у «Молодому комунарі» та «Кіровоградській правді»? У «Молодий комунар» письменники навідується рідко, хоча літературна сторінка появляється у нас більш-менш систематично. Тут може бути одне з двох: або майстрів слова не зацікавила жодна публікація, або вони не вважають за потрібне сказати про це своє зацікавлення.

А. КУРГАНСЬКИЙ: Так само й на засіданнях «Сівача», крім нашого штатного керівника Валерія Гончаренка, ніхто із письменників не приходить. Щоправда, винятком стало заняття напередодні цьогорічного обласного Дня поезії, на яке завітали відповідальний секретар відділення Спілки письменників Володимир Панченко та голова обласного літоб'єднання Віктор Погрібний. Наскільки цікавішим, ніж звичайно, вийшло це заняття!

В. ВАКУЛИЧ: Однак, певно, недарма на недавніх зборах обласного літоб'єднання його голова зробив закид на нашу адресу про те, що й нам не слід би чекати, доки письменники захочуть з нами говорити, а самим частіше запрошувати їх.

П. СЕЛЕЦЬКИЙ: Мені здається, що й сьогоднішній «круглий стіл» — теж свого роду запрошення. От тільки невідомо, куди запрошувати. Бо якщо розібратися, то у студії немає свого постійного приміщення. А от якби це питання вирішувалося позитивно хоч би для літоб'єднання, то й нам не довелося би бути у ролі «бідних родичів». Покладаємо ми надії і на створення в місті Будинку творчої молоді. Та поки що це тільки самі надії.

Р. ЛЮБАРСЬКИЙ: Я хочу сьогодні знову повернутися до тієї розмови, яка відбулася на ювілейному засіданні «Сівача» з нагоди його 20-річчя. Де молодим заявляти про себе, коли в «Кіровоградській правді» літературна сторінка в цьому році появилася тільки на День поезії, та й «Молодий комунар» мав би частіше друкувати твори початківців? Адже публікація — це серйозна підтримка.

А. БРАГІНСЬКА: Однак я не зовсім згодна. Публікація — теж не самоціль. І хто нам не дає самим іти до людей, виступати із своїми віршами? Будемо відверті: наша власна безініціативність родом із тих часів, коли формалізм ще не назвали формалізмом.

В. СІДНІН: Але ж хіба ми вперше говоримо про це? І хіба ми забули, що недавно минуло десять років з часу прийняття партійної Постанови про роботу з творчою молоддю? І чи не стане сьогоднішня наша розмова черговим холостим пострілом?

В. БОНДАР: Мені здається, що це залежить і від нас самих. Я маю на увазі не лише учасників розмови, але й усіх, кому небайдуже, хто прийде в літературу завтра, які моральні й культурні цінності принесе з собою, на що спрямують завтрашні новобранці літератури свої творчі зусилля. З цього погляду наша розмова — тільки передмова майбутньої роботи.

Наш кор.

ВВАЖАТИ ПЕРЕДМОВОЮ

наставництво в літературі. Вважаю його просто необхідним. Я прийшов у літературну студію вже не в комсомольському віці, і, відверто кажучи, побоювався «холодного» прийому.

Але атмосфера доброзичливої критики, товаришності розвіяла мої сумніви. Пам'ятаю засідання студії, які вів наш тодішній керівник Володимир Базилевський. Він міг одразу помітити і гарний рядок, і фальшивий.

Отже, підтримка справжніх літераторів обнадіює, додає сил і впевненості, змушує і до більшої самокритичності. А, крім того, не кожен може сам себе об'єктивно оцінити. У цьому теж допоможе заняття в студії, наставник. Ось тільки — чи завжди наставник зацікавлений у зростанні свого підопічного?

В. СІДНІН, робітник чавуноливарного заводу: Сумніваюся в доцільності такої постановки питання. Підтримка, розуміння досвідченого літератора, звичайно, потрібні, але тільки в пору найпершого учинства. Особисто я не покривляю душею, коли скажу, що мушу завдячувати своїм знанням життя і літератури собі самому і хорошим книжкам.

В. СОРОКІН, викладач дитячо-юнацької спортшколи: І все ж людина, яка приходить в студію, розраховує не лише на розуміння, але й на публікацію...

В. ВАКУЛИЧ, журналіст: Але ж наставник не буде переписувати за свого підопічного слабкі вірші, щоб «дотягнути» їх до рівня друкованого органу.

А. БРАГІНСЬКА, викладач музшколи: Більше того, я не можу собі уявити, як це з мною закріплять, скажімо, члена Спілки письменників Юрія Камінського... Вийде суцільний формалізм. Наставництво має бути засноване на духовній єдності.

В. ВАКУЛИЧ: Безперечно, особливо якщо врахувати ще й те, що в літстудіях області налічується щонайменше триста студійців. А ота єдність, про

про те, що кожен з нас сам собі обирає духовні орієнтири. До речі, це, на мою думку (і в цьому я згодна із Сидніним) — найправдивіший вид наставництва.

П. СЕЛЕЦЬКИЙ, журналіст: Звичайно, наставник — це не теран, який має «пробивати» публікації свого учня, хоча прикладів цього можна знайти немало в реальному літературному процесі. Нам би, мабуть, хотілося іншого — не «гри в одні ворота», не «буксирування» наших творів на сторінки різних видань, а діалогу з письменниками. Чому, до речі, більшість письменників не цікавиться нашою думкою про свою творчість? Адже літстудійці — з найуважливіших їхніх читачів. Тим часом скільки б не приїжджало до Кіровограда столичних літераторів, жоден з них не навідався до нас. Зрозуміло, що зобов'язувати його до цього не можна і не треба. І можливі та потрібні такі зустрічі лише за однієї умови: небайдужості приїжджого письменника до перших літературних паростків краю.

Р. ЛЮБАРСЬКИЙ, журналіст. Маю приклад щодо цього. Років два тому приїжджав в область Платон Воронько. Зустрічався із виборцями в Долинському районі, гостював у Кіровограді. Кілька студійців, і я в тому числі, спробували потрапити на зустріч з поетом в бібліотеці імені Бойченка. Однак зустріч була зарані запланована так, що місця для нас, та й для інших «позапланованих» любителів поезії не вистачило. Хоча в залі було не більше 20 чоловік. Чим виправдати цей «інтим»?

В. БОНДАР: Давайте будемо відвертими: від створення обласного відділення Спілки письменників ми сподівалися поживлення роботи з молодими авторами. І справді, позаторік відбулася нарада молодих авторів, декого із студійців запрошували на письменницькі збори; гостро й демократично пройшли недавні збори обласного літературного об'єднання. Але це все планові, так би мовити заходи.

Оксана
СТЕПАНЕНКО

* * *

Я так люблю цю дивовижну
мать,
Коли роса дзвенить
на зелен-двсті,
Коли бджода над квіткою
бринить,
І даленіє ранок променистий.
Я так люблю, прогнавши
сон з очей,
Всміхатися до сонечка,
до квітів,
Вслухатися в щасливий
сміх дітей...
Любити все прекрасне —
значить жити.

с. Злинка,
Маловисківський район.

Петро СЕЛЕЦЬКИЙ

* * *

Нараз пригадав я:
дівчата одягшись у ніч,
На пальчиках бігли
по березі легко, як тіні,
Неначе летіли.
Ім срібно зірки
мерехтіли
У морі і в небі.
І в сутінках давніх сторіч.
Ти вийшла із гурту,
як доя — тендітна
й крихка,
Самотня і горда.
Згорнула засмучено
крила.
Була нетутешня.
І ніжні слова говорила.
А чули тебе тільки я
і калина гірка.
м. Кіровоград.

ЧИТАЛЬНЯ
ІВАСИКА-ТЕЛЕСИКА

Ігорь ШЕВЧУК

Два гнома

Два гнома
Із дому
В обіймку
Ідуть.
Два гнома
В морзинку
Малюють
Кладуть.

Два гнома
Знакомим
Кивають:
— Привіт!
Скорей
Заходьте
На вулицю
Сидіть.

Минув місяць, почався другий, а дочка все не приїжділа, що вкрай непокоїло Степанівну. У черговий раз марно зазірнувши в порожню скриньку, вона вернулася у квартиру роздратована.

Малюка щойно нагодували, і він міцно спав у колясці. Чоловік стояв збоку і милувався дитиною.

— Посміхається крізь сон, — сказав він, повертаючи до Степанівни зігріте радістю лице. Вона піджала губи і почала похапливо збиратися. — Куди ти?

— До кудикала!

Чоловік здивовано закліпав очима і знизав плечем, коли вона, виходячи, грюкнула дверима.

Гуртожитський телефон довго був зайнятий; нарешті трубку підняла вахтерша і після нудних розпитувань відрядила за Тетяною котрогось із студентів. Степанівна полегшено перевела подих: «Зараз прибіжить, защебече...».

— Ало! — у трубці задиханий дівочий голос.

— Тая? — зраділа Степанівна. — Здрастуй!.. Це я, мама.

— Її нема, тьотю Надю... Це Галка. Пам'ятаєте мене?

— Ти, Галю? — розчаровано сказала Степанівна. — А де ж Тетяна?

— Не знаю... — Галка помовчала. — А що трапилося? Може, що з малим? Кажіть, я передам.

«Та хіба передаси словами те, що на душі?» — подумала Степанівна. «Я скоро заберу, приїду», — а скільки вже часу минуло?

— Що вона собі думає? Дитина тут, вона там.

— А хіба вона вам нічого не написала?

— Про що?.. (Галка мовчала). Ало! Ти чуєш мене, Галю?

— Чую, — озвалася Галка. — Я думала, що ви все знаєте...

— Де ж бо нам, — ображено сказала Степанівна. — Місяць як поїхала і — мовчок. Ти от що. Ти перекажи їй...

Заговорившись, Степанівна забула вкинути в телефон-автомат чергову монету, і зв'язок обірвався. Вона з досадою махнула рукою, але дзвонити вдруге не захотіла.

Дома її чекав лист, «Приїхати найближчим часом не зможу, скоро сесія, нехай

дитина поки-що побуде у вас», — писала дочка.

— Я так і знав, — зронив чоловік.

Його незворушність зачепила її за живе:

— Що ти знав? Що?.. Знай-ко обізвався!

— Чого ти перцюєш?

— Хіба з вами не будеш перцювати?.. Як не одне, так

воя все ще не до кінця вірила в чудо і боялася відверто радіти, щоб ненароком не зурочити. Хтосьна, думала вона, якби це трапилося раніше, були б у них ще діти. Замолоду чоловік дуже хотів сина. І якби не клята го-ділка...

Материн приїзд виявився для дочки цілковитою несподіванкою.

Володимир КОБЗАР

— Як це ви і її не привезли сюди? — сказала Тетяна, коли мати завела мову про дитину.

— А якби й привезла? Це ж твоя дитина.

— Я ж ясно написала: хай побуде у вас! Що вам, важко?

— Та мені ж на роботу!

— А батько? Йому ж у нічну.

— Що батько. Хіба він углядить? Тут треба жіночу руку.

— А я що — на заняття з нею ходитиму?

— А чим ти раніше думала, га? Дитина — не іграшка.

— Я молода, мамо! Я жити хочу. А вона мені світ зав'язала!

— Що ти мелеш? Гріх таке навіть казати! При чому тут дитина? Себе перше вини... Ох-хо-хо... Раніше за таке дівчатам ворота дьогтем мазали.

— Дикий звичай!

— Може й дикий. Зате дівчата більше шанувалися. А тепер і дьогтю не настачиш... А як мені дивитися людям в очі?

— Яке кому діло? Хай за своїми носами дивляться.

— Тобі легко казати. Ти приїхала-поїхала, а мені серед них жити.

— Ну, раз так... — Тетяна рішуче, із злістю заходила-ся порпатися в якихось папірцях. Галка, яка досі мовчки сиділа на ліжку, стиха озвалася:

— Іаню, ти що?

— Не втручайся. Моя дитина? Моя. Що хочу, те й роблю! — відповіла Тетяна

і, переодягнувшись, мовчки вийшла.

— Куди це вона, як торопдена?

— Ой, тьотю, оформляти дитину!

— Куди оформляти? — не втямила Степанівна.

— У дитбудинку. Вона давно збиралася туди, та я відмовляла. А це розізлилася і...

Надворі вони встигли побачити, як Тетяна сідає в маршрутний автобус. Степанівна швидко пішла, щоб і собі встигнути, але запізнилася. На щастя, невдовзі трапилось таксі і за десять хвилин вони були коло найближчого дитбудинку.

Попереду бовваніла дівоча постать.

— Таню!

Дівчина оглянулася. Незнайоме, гарне личко з ангельськими блакитними очима. На руках — малюк.

— Ви мене?

— Ой ні! Обізналася...

Слідом за голубокою дівчиною з дитиною вони опинилися у приймальні головного лікаря. У кутку за фікусом принішкла Тетяна, дожидаючи своєї черги.

Тетяна міцно стисла губи, і Степанівна зрозуміла: дочка не розмовлятиме, поки не пересердиться, — така вже в неї вдача.

Зайшовся плачем малюк голубокою.

— Ой, не можу! Голова розривається, — зморщилася дівчина.

Дивлячись, як вона трясє дитину, Степанівна з гіркою подумала: хіба ж тебе рідна мати так колесала, хіба так держала коло грудей!

Тетяна мов закам'яніла біля вікна. Що вона там нагледіла? У напівтемряві приймальні доччина постать здавалася незнайомою, а вся вона, Тетяна, чужою, не її. Гай-гай, виросла дочка, непомітно віддалилася, одпала. Так спільні яблука падають додолу, і за кожним разом натовпа, обважніла від плодів яблуня хитає гіллям услід, відчуваючи полеткість, а ще дужче — жаль за втратою. (А ще падають яблука, поточені зажерливою червою — і за ними, невдатними, глибоко сумує яблуня-мати).

Степанівна важко підвелася і вийшла. Слідом вибігла Галка:

— Що ж тепер буде, тьотю?

— А нічого... Хай собі оформляє. Папір все стерпить.

На вокзалі перед самим відходом поїзда Галка раптом сказала:

— Тьотю Надю, не віддавайте його нікому.

— Та вже ж... — зітхнула Степанівна.

— Краще я візьму! Я так до нього звикла, поки він був тут.

— У тебе будуть свої.

— Я знаю. Але... Знаєте, я ж сама з дитбудинку. Там нас не кривдили, але все одно — не віддавайте... Усе б їм простила, якби вони об'явилися. Хоч які — аби тільки були...

У поїзді Степанівна довго згадувала Галку: славна дівчинка, буде з неї гарна мати, не якесь там ледащо... Е-ех! Скільки радості було, коли Тетяна стала студенткою. Трьчі вступала, а таки добилася свого. Михайлові і їй перешкодила війна, тож нехай хоч єдина дитина виб'ється в люди, а вони пособлять чим зможуть, — така була думка... І от — біда. І кого тепер винити в усьому, кого?.. Вона знову й знову задавала собі це запитання, але втішливої відповіді не знаходила.

Був пізній ранок, коли вона вернулася додому. Чоловік варив малому кашу, був тверезий (у неї відлягло від серця) і зустрів її настороженим, мовчазним поглядом.

Степанівна підійшла до малюка. Дитина впізнала її, заворушилася, пискнула. «У кого ж воно адається?» — подумала Степанівна.

— Михайле, то скільки тобі років?

— Ти наче не знаєш. Скоро п'ятдесят стукне.

— То ти ще й не дуже старий?

— А ні.

— Ще й у батьки годишся?

— А чого це ти питаєш?

— Хочеш сина?

— Не мороч голови!

Вона взяла дитину на руки, поцілувала:

— Буде нам за сина. Бо в нього ні батька, ні... ні матері.

Михайлове обличчя проясніло:

— Так би й зразу казала... Це ж наша кров... Я ж тобі давно казав... Виростимо, не плач, мати.

м. Кіровоград.

Володимир ВАКУЛИЧ

* * *

Я рук своїх
Стидаюся при мамі —
Мої ж бо знають
Ручку і папір,
Мої ж бо
Не збивалися об камінь.
А мамині
З яких уже ось пір,
Немов пришиті
До землі дощами,
До буряків, картоплі,
До льонів.
Не раз
Крутило руки їй ночами,
А ранок
Знов у поле маму вів.
І починалось
Все тоді спочатку —
Сапа, бур'ян,
Земля суха й руда...
Чекає вечора,
Бо вдома хлопчентко
Коло вікна
Матусю вигляда.

м. Кіровоград.

Валерій ЧАЛИЙ

* * *

Один лиш крок —
І знов ми будем разом,
І знов засяють в небі
Дві зорі,
Що впали.
За низеньким перелазом,
Коли тобі
«Прощай» я говорив.
Пройшли літа
Промчали, наче поїзд,

Нам залишивши
Пізнє каяття.
Один лиш крок —
І знов почнеться повість,
Історія кохання
І життя.

м. Дзвинська.

Юрій БИБЛЮК

Мама

Я не забуду давніший ранок,
Мати в дорогу мене
проводжала,
Плив над вагонами
сизий серпанок.
Пісня лунала, а мама мовчала,
Ось і вагони. Останній клунок
Спокій домашній знов обриває.
Шлю із підніжки прощальний
цілунок.
Клацнули двері. Поїзд рушає,
І крізь немітні вікна вагону
Небо блакитне раптом сіріє.
Мама прямує вздовж по перону,
Сльозин втирає і миттю... старіє,
м. Кіровоград.

Василий СУДОРЖЕНКО

* * *

В тишині апрельських рассветов
Или в час какой-то другой
Родилась любовь у поэтов
К жизни будничной, дорогой,
Пусть апрельское солнце
брызнет
И придет к тебе навсегда
Комсомольская радость жизни,
Пронесенная сквозь года.
с. Поліське,
Компаніївський район.

Николай КОЛЯДОВ

Синеокая ночь

Пройден путь, и день спустился
в омут красного заката,
или, может, в ночь влюбился
и душа огнем объята.
Едет ночь на колеснице
в окружении планет,
чуть приподняла ресницы,
излучает сизый свет.
Что таится в этом свете,
За улыбкой этой лунной,
пустота и сонный ветер,
или чувств глубоких струны?
Может только прикоснешься
к этим скрытым дивным
струнам,
и тот час же отзовется
трепет звуков в свете думом,
м. Олександрія.

Цього разу Оксану привіз в Одесу брат. Лікарі зустріли її тепло й сердечно. Помістили хвору в дев'ятнадцяту палату. Тут вона лікується двічі на рік тривалий час.

Обходячи хворих, завідувачий неврологічним відділенням Олексій Петрович запитав, чи написала Оксана листа про свій приїзд Юрію Івановичу.

— Ні, не написала, — відповіла.

— Ну, добре, я подзвоню йому сам і попрошу його проконсультувати тебе, — сказав лікар.

Оксана була певна, що Юрій Іванович і без дзвінка навідається до неї, бо його цікавить і стан її здоров'я, і лікування, і творчі справи.

Через кілька днів відчинилися двері в палату, і Юрій Іванович із сяючим обличчям став на порозі. Виклав з портфеля гостинці, переглянув Оксаніні рентгенівські знімки, вислухав її, а на закінчення попросив показати нові поезії.

Пробував біля хворої Юрій Іванович більше двох годич. За десять днів лікування він навідався і ще раз. Приніс тоді букет хризантем, розповів, як її будуть лікувати. А ще — читав нові Оксаніні вірші.

Добррозичливого ставлення Оксана заслужила витримкою і терпінням. Одного разу Юрій Іванович сказав їй:

— Бачу, що в тебе все добре. Так і тримайся. Головне — не падати духом.

Він і завідувачий неврологічним відділенням О. П. Мускін добре знають, скільки випробувань випало на її долю за довгі роки лікування в Одесі.

Перше знайомство молоді робітниці Іллічівського порту Оксани Степаненко з Ю. І. Трохимом відбулося в червні-липні 1967 року. Тоді

Юрієві Івановичу вдалося пригасити запалювальний процес спинного мозку. І наступного року дівчина вже ходила самостійно. Більше чотирьох років трималася, маючи другу групу інвалідності. Вступала до медичного училища, але не пройшла за конкурсом. А коли закінчила в Кіровограді бухгалтерські курси, то працювати за спеціальністю не довелося. Після перенесеного захворювання грипом хвороба

чати життя на хворобу і лікування, щоб жити потім — коли вилікуєшся... Треба жити вже тепер! Зрештою, якесь заняття, якийсь обов'язок необхідні для підняття тону, відволікання уваги, як лікувальна фізкультура для організму в цілому. Може, ти змогла б писати? Твої листи подають таку надію».

Турботливі слова лікаря розбудили в душі Оксани Степаненко поетичні здібності, і вже невдовзі район-

справедливості. Ніколи не здавайся!

«Ні! Я буду крізь сльози сміятись, Серед лиха співати пісні!».

«Я дуже-дуже вдячний за вірші, які ти прислала, — писав Ю. І. Трохим 17 листопада 1984 року. — Вони чарівні. Вони проникають прямо в душу, несуть в собі ніжність, доброту, сонячне тепло. Здається мені, що в цьому і є вся суть».

Недавно літературне об'єднання «Вісь» видало рукописну збірку поезій О. Степаненко «Люблю весну». Хоча малий тираж збірки (видає всього п'ять книжечок), Оксана попросила надіслати одну в Одесу, в лікарню моряків.

«Вже хотіла закінчувати свого листа, — писала О. Степаненко 24 листопада 1986 року, — але в палату зайшла сестра і вручила мені пакет. Я дуже зраділа, здогадавшись, що то за пакет». Через чотири дні Оксана повідомила: «Отримавши від вас свою збілочку, я подзвонила Юрієві Івановичу... Вчора після обіду він зайшов до палати з коробкою цукерок, тепло привітався і одразу ж попросив:

— Ану, покажи книжечку... За дарчий напис на книжці міцно потиснув руку. Довго я розмовляла з ним про все...».

У збірничку є вірш «Лист вдячності», присвячений Ю. І. Трохимі, написаний Оксаною Степаненко 1977 року, який закінчується такими рядками:

І вірю я, купаючись у травах, —
Піду в життя, у далеч осяйну,
Земний уклін, рятівнику мій! Слава
За працю, серце й усмішку ясну!
Щаслива Оксана Степаненко, що зустріла таких лікарів.
Микола СУХОУ.
м. Новомиргород.

Оксанині лікарі

загострилася і прикувала Оксану до ліжка.

І знову вона потрапила в нейрохірургію до Юрія Івановича. Лікар був приголомшений, побачивши діачину в такому стані. Звідтоді Оксана не раз лікувалася в Юрія Івановича. Лікар застосовував найновіші і найефективніші засоби лікування, але зрушень в стані здоров'я не було помітно. Пролетіло багато днів. Степаненко почала лікуватися в лікарні моряків. Ю. І. Трохим навідається до неї, радиться з лікарями, підтримує хвору духовно. Не забуває про неї і тоді, коли вона бореться з недугою в рідній Злинці, зігріває хвору щирими, побатьківськи теплими листами.

Першого листа Юрій Іванович написав 27 грудня 1973 року. Біля двох десятків разів у листах до Оксани лікар висловлював поради, як потрібно лікуватися, які ліки і коли вживати, підтримував Оксану добрим словом і світлим надіями.

У листі до Оксани 30 січня 1975 року Ю. І. Трохим радить: «Думаю, що тобі слід тепер взяти на себе якусь соціальну функцію — щось робити. Шкода витра-

на газета «Будівник комунізму» та обласні «Кіровоградська правда» і «Молодий комунар» опублікували кілька її поезій.

У листі від 22 лютого 1982 року Юрій Іванович підтримує почин Оксани. «У твоєму теперішньому стані, — писав лікар, — ти можеш мати перевагу над багатьма, хто бігає і ходить, якщо ти більше уваги присвятиш літературі. У тебе виходить — не дай загаснути іскрі».

В лютому 1983 року Оксана стала членом літературної студії «Вісь» при редакції новомиргородської районної газети «Червона зірка». Хоча між Новомиргородом і Злинкою пролягає простір в кілька десятків кілометрів, та зв'язок між Оксаною Степаненко і «Віссю» з кожним днем жвавішав.

Юрій Іванович Трохим уважно стежив за успіхами Оксани, уміло підтримував її у важкі хвилини. «Що стоюється проблем твоєї характеру, — писав він 3 червня 1984 року, — то, може, вони будуть для тебе стимулом. Рідко хто (а може і ніхто?) з поетів не обходився без недобррозумілих і не-

Традиційно урочисто пройшов минулого місяця обласний День поезії. На підприємствах, в інститутах, школах звучало поетичне слово.

На знімку: науковій бібліотеці імені Н. К. Крупської вірші читає поет з Долинського району Олександр РОДИНЧЕНКО.

Фото В. ГРИБА.

ХРОНІКА

Відбулось чергове заняття міської молодіжної літстудії «Сівач» при редакції газети «Молодий комунар». На ньому звітував своїми новими поезіями Сергій Коричев. В обговоренні творів активну участь взяли Лариса Калюжна, Олексій Монахов, Аня Брагіньська, Валерій Соколін, Роман Любарський та інші студійці.

Новачки літстудії Євген Назаренко, Володимир Овчаренко і Олег Величко познайомили присутніх із своїми віршами.

«Я З ВАМИ ВОГНЕМ ПОДІЛЮСЯ...»

Прошу вас: відкрийте другий номер журналу «Вітчизна» за нинішній рік. І хай вам вистачить духу (а час знайдіть!) прочитати хоча б перші сім сторінок — добірку гарячих, животрепетних, щиросердних — десь аж із самого дення душі — поезій. «Мій захист — беззахисне серце» — так парадоксально назвав новий цикл наш земляк поет Володимир Базилевський.

Одні з перших його публікацій з'явилися на сторінках обласної преси двадцять літ тому. В «Молодому комунарі» 1972 року була опублікована перша поема «Пора перельоту», за яку автора першим з літераторів області удостоїли обласної комсомольської премії імені Ю. Яновського.

Звідтоді він видав більше півтора десятка поетичних і прозових, публіцистичних книг, друкувався як журналіст, критик, рецензент, перекладач. Зараз він живе і працює в Києві.

...В житті кожного з нас є рубежі, переломи, «покинь простору» і перельоти, словом, круті повороти долі. На жаль (чи на щастя?) не кожен відчуває і переживає їх так глибоко, так вистраждано зрікається чогось дуже дорогого, так боляче йде назустріч новому, незвіданому. На це здатна здебільшого натура вразлива і творча.

З цими думками знову й знову перчитую вірші В. Базилевського.

Сильний своєю ідеєю взаємозалежності загальнолюдського щастя вірш «Поділіться вогнем!». Для нас, повсякденного покоління, вірші Володимира Базилевського — то ще й екскурс у ті скруті часи, коли за доблесті не вважалося поділитися вогнем і сіллю, і словом утіхи. Інакше б, одиниці, не вижили, не встояли, не перемогли.

У багатьох попередніх книгах і в нових віршах, які особливо щедро протягом останніх трьох-чотирьох років заряснили в республіканські періодици, в публіцистиці і критиці, до яких автор теж звертається все активніше, В. Базилевський бореться своїм пристрасним словом проти інертних обивателів. Бо як часто бачимо, що, невтомно збагачуючи хату, двір, город, гараж і т. д., люди прямо пропорційно збіднюють душу, випадують в «духовну астарію», як тонко підмітив поет. Ось і бореться він за «лицарський кодекс честі» в житті і в літературі, проти «корозії душі». Він вірить, що Слово ще може стати ліками для тих, чий мріє все частіше обмежується їжею і напоєм. Вирядитися, обскакавши сусідову «фіську «фірму» американською. Натанцюватися до нестями, чим «виправдати» запізнення на роботу чи навчання. Невже це — рубіж щастя?

Давайте без іронії і скепсису прислухаємось до поетових закликів:

Що трапилось, любі?
Що снайлось — сталося з нами?
Куди нас несе небезпечна сліпа течія?
Є хліб і до хліба,
але мацям космос рунами,
Де ж наша боліть гуртова,
а не тільки своя?

...Я пам'ять шарпну,
Я обличчям до вас повернуся.
Не виручу словом,
Танькириху нестом, яні мій:
— Ви чуєте, люди?!
Я з вами вогнем поділюся!
Аби було тепло усім нам,
усім нам, усім.

А що робимо ми, кожен з нас, «аби було

тепло усім»? Замислюємось ми над цим, прагнемо до цього? Поет все настійніше прагне переконати нас у тому, що треба прислухатися не тільки до голосу розуму, а й до голосу серця.

«Пора перельоту» — так називалася одна з перших поетичних книг В. Базилевського. Пора перельоту, дійство перельоту — цей символ неупинного руху життя завжди з поетом. Є й нове трактування: «Крила книги — крила мої», таким циклом В. Базилевський відкрив позаторік восьмий номер «Вітчизни». То був новий, несподіваний (несподіваність — обов'язкова умова справжньої поезії) для читача Базилевський. Свою жанрову новизну він передмовив так: «Вірші в прозі — прагнення дістатися істини навпрошки. Напруга і цільність словесної фактури. Миттєвий спалах, подив, агода, мелодія. Вірші в прозі — біг на коротку дистанцію з повною видачею сил».

Але навпрошки — не означає поспіхом. І тільки з повною віддачею сил. Це зримо демонструють його нові вірші і критичні виступи.

Втім, де ж недоліки? — запитає іронічний опонент. За вікном — епоха гласності і критики, а ви все — дифірмби. Виправляюся. Є у В. Базилевського одні величкі «недоліки»: він не вміє писати «правильні» вірші. Тобто такі, де є «актуальна тема, мелодія... нема одного — поезії... Учверть сили, учверть думки, учверть серця». Нема в нього віршів, за якими найштішніше в мистецтві — «гуркіт духовної порожнечі». Постові! — болить. З цим болем він і звертається до нас, читачів.

Ось притча «Тин». («Літературна Україна», 1986, 3 квітня). Чи далеко «сягнули ми вперед»? Від «кайдашової груші» на межі до «лук'янового тину», який з верболозового за два покоління став бетонним і геть загородив людям світ:

Райський двір, а чогось та нема,
навіть неба не видно за тином.

Чи не час і нам не городити, а руйнувати тини і верболозові, і бетонні? Не відгороджуватись від людей, а множити в собі почуття товариськості, братерства, безкорисливої взаємодопомоги. До цього кличе нас поет.

Не хотілося би, аби ще одне мимовільне спостереження сприйнялося як «хутірська гордість» провінціалів, але все ж приємно, що особливо протягом 85—87 років творчій дорожці саме Володимира Базилевського часто відкриває рубрики поезії і критики в газетах та журналах. Виходить, заслуговує вона в даному випадку на першочергову увагу.

На днях зустріла вірші земляка в нових книгах, в антологіях, періодиці. Читаю все, що зливу публікації і розумію, і підтримую поетове зізнання: «в самій невтоленості спраги — щастя». Такого щастя й бажано йому на порозі ювілейного, п'ятдесятого літа. І хоч це трішки сумна дата — виконуємо його прохання з одиойменного вірша — нагадаємо: «попереду — радість»...

...«Печальний дар судби — горіти пізнім цвітом». Це слова Володимира Базилевського. Дозвольте не погодитись. Ні, горіти ніколи не пізно. Хай довшим буде «неодквіт святого», на якому поет не тільки горить сам, а й з нами ділитись вогнем. Згадаймо початок: «...аби було тепло усім нам, усім...».

Антоніна КОРИНЬ,

член обласного літературного об'єднання.

Найближчі плани

Янось журналіст запитав Хемінгуей про його найближчі плани. Той відповів: — Незабаром я напишу роман.

— Чи можна поцікавитися його темою?

— Звичайно. Йдеться про цілком новий сюжет, який спав мені на думку тоді, коли я побачив фільм, зроблений за моїм оповіданням.

Реальність у казці

Андерсен уміло використовував засоби сатири. Сміх був його зброєю і письменник пишався тим, що люди розуміли його казки. В одному із своїх творів він писав: «Можна річ слід називати її справжнім ім'ям. Але якщо це небезпечно в реальному житті, то це треба зробити хоча б у казці».

Швидше поліцію!

Хемінгуей зовсім не звертав уваги на свій одяг. А то у нього теж було пошарпане. Янось письменник їхав на ньому штатом Техас і, зупинившись біля однієї ферми, попросив у господаря чого-небудь попоїсти.

— У вас є чим заплатити? — недовіриливо запитала та.

Письменник дістав із кишені пачку доларів.

— Заходьте, — сказала вона, а сама побігла до чоловіка.

— Швидше викликай поліцію! Даю гарантію, що цей чоловік пограбував банк! Він сидить у нас на мухні.

«Обмін» думками

Коли до хворого Гейне прийшов знайомий письменник, поет став перед ним виправдовуватися:

— Проща, але в мій голові тепер зовсім порожньо. Тількино від мене пішов Н., ми з ним обмінювались думками.

Одна дяка...

На запитання «Чи ви читали Ауфенберга?» Гейне відповів:

— Ауфенберга я не читав, та мені здається, що він схожий на д'Арленкура. Якого я теж не читав. (За матеріалами преси).

Кіровоградський гуморист Петро Сиволап — автор збірки «Душа і ноги». Його твори часто з'являються на сторінках обласної і республіканської преси. Зараз П. Сиволап підготував до друку другий рукопис своєї гумористичної книги.

КОР.: Петре Спиридоновичу, чому, на вашу думку, найбільша складність гумориста?

СИВОЛАП: Писати про все серйозно. Навіть про, здавалось би, зовсім несерйозні речі.

КОР.: А як же тоді бути із сміхом?

СИВОЛАП: Сміх — це рід дуже серйозна. Він повинен таврувати негативні явища нашого життя, боротися з неро-

письменник» включена до плану ваша нова гумористична збірка. Яка її назва?

СИВОЛАП: Це найважче запитання, яке ви мені поставили. Коли народжується дитина, батьки нерідко збирають цілий консилиум родичів, щоб вирішити, яке ім'я їй подарувати. Врешті-решт, маля називають ім'ям дорогого дідуся чи незабутньої бабусі. А я в честь кого назву свою книж-

Нечаївка...
Одне лише слово — й одразу бачиться безберегий степ під Компаніївкою, блакитні вежі неба, здіблені в кривавому герці коні, червоні вершини Революції...

Нечаївка — мала батьківщина класика української літератури Юрія Яновського. Любовно і талановито змалював наш край Ю. Янов-

ський у своїх романах, оповіданнях. Сьогодні в рідному селі письменника не заростає стежка до гостинного літературно-меморіального музею.

Ці знімки були зроблені фотокореспондентом газети Василем Грибом в різні часи. Біля музею завжди людно, його двері

завжди відчинені для шанувальників високого поетичного слова.

На знімках: на подвір'ї музею Юрія Яновського у Нечаївці — гості, столичні письменники; в одній з меморіальних кімнат музею.

Фото В. ГРИБА.

Редактор Ю. СЕРДЮЧЕНКО.

«Молодой коммунар» —
На українському мові

орган Кіровоградського обласного комітету ЛКСМ України.

Газета виходить в вівторок, четвер, суботу.

НАША АДРЕСА:

316050. МПС,

м. Кіровоград,

вул. Луначарського, 36.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва

«Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України
м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.